

УДК 339.7

Ухналь Н. М.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Виявлено новітні особливості та характеристики міжнародних фінансових центрів як ключового інституту глобального фінансового ринку, котрі наприкінці ХХ ст. почали відігравати провідну роль у накопиченні й обігу світового капіталу, що супроводжується об'єктивним процесом глобалізації та інтернаціоналізації фінансового середовища. Розглянуто функціонування таких центрів у регіональному аспекті за рівнем їхнього розвитку і диверсифікації діяльності, серед яких виокремлено глобальні, транснаціональні й місцеві центри. Наведено актуальні дані щодо розвитку міжнародних фінансових центрів, які підтверджують формування нової "тріади" глобальних фінансових центрів – Нью-Йорка, Лондона та Гонконгу – у зв'язку з дедалі поширенішою тенденцією до форсованого характеру розвитку останнього. Висвітлено причини втрати Лондоном провідного статусу, стримувальні фактори зростання фінансових центрів Китаю та Індії, а також чинники, котрі сприяють трансформації локального фінансового центру в транснаціональний у м. Касабланці (Марокко). Проведено порівняльний аналіз міжнародних фінансових центрів розвинутих країн і країн, які розвиваються, за якістю регулювання та оподаткування фінансової діяльності, що свідчить про наявність сприятливих передумов для розвитку й зростання фінансового центру в м. Дубаї (ОАЕ), котрі в перспективі дадуть йому змогу увійти до числа найбільш значущих міжнародних фінансових центрів. Наголошується, що країни, орієнтовані на створення потужного міжнародного фінансового центру, повинні розробити насамперед стратегії розвитку внутрішніх фінансових ринків для підвищення міжнародного рівня конкурентоспроможності національного ринку фінансових послуг і утримання сталої позиції в глобальній фінансовій системі.

Ключові слова: міжнародні фінансові центри, глобалізація, світовий фінансовий ринок, конкурентоспроможність національних фінансових ринків.

Табл. 3. Рис. 1. Літ. 44.

Ухналь Н. Н.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ФИНАНСОВЫХ ЦЕНТРОВ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ

Виявлены новейшие особенности и характеристики международных финансовых центров как ключевого института глобального финансового рынка, которые в конце ХХ в. стали играть ведущую роль в накоплении и обороте мирового капитала, что сопровождается объективным процессом глобализации и интернационализации финансовой среды. Рассмотрено функционирование этих центров в региональном аспекте по уровню их развития и диверсификации деятельности, среди которых выделены глобальные, транснациональные и локальные финансовые центры. Приведены актуальные данные относительно развития международных финансовых центров, которые подтверждают формирование новой "триады" глобальных

© Ухналь Н. М., 2015

финансовых центров – Нью-Йорка, Лондона и Гонконга – в связи с все более распространенной тенденцией к форсированному характеру развития последнего. Раскрыты причины утраты Лондоном ведущего статуса, сдерживающие факторы роста финансовых центров Китая и Индии, а также факторы, способствующие трансформации локального финансового центра в транснациональный в г. Касабланке (Марокко). Осуществлен сравнительный анализ международных финансовых центров развитых и развивающихся стран по качеству регулирования и налогообложения финансовой деятельности, который свидетельствует о наличии благоприятных предпосылок развития и роста финансового центра в г. Дубае (ОАЭ), позволяющих ему в перспективе войти в число наиболее значимых международных финансовых центров. Подчеркивается, что страны, ориентированные на создание мощного международного финансового центра, должны разработать, прежде всего, стратегии развития внутренних финансовых рынков для повышения международного уровня конкурентоспособности национального рынка финансовых услуг и сохранения устойчивой позиции в глобальной финансовой системе.

Ключевые слова: международные финансовые центры, глобализация, мировой финансовый рынок, конкурентоспособность национальных финансовых рынков.

Nataliia UkhnaI

FEATURES OF INTERNATIONAL FINANCIAL CENTRES' DEVELOPMENT UNDER FINANCIAL GLOBALIZATION

The article reveals the latest features and characteristics of international financial centers as the main institution of global financial market, which in the late twentieth century began to play a leading role in the accumulation and circulation of global financial capital, accompanied by an objective process of globalization and internationalization of the world financial system. The peculiarities of the international financial centers by region in terms of development and diversification of their activities, including defined global, multinational and local financial centers, are described. It is represented recent data of international financial centers and the formation of a new "triad" of global financial centers is suggested – New York, London and Hong Kong – in recent years due to the tendency to forced nature of the last one. The causes of loss by London of its leading status, constraints of financial centers in China and India, as well as factors that contribute to the transformation of local financial center into transnational in Casablanca (Morocco) are revealed. The comparative analysis of international financial centers in developed and developing countries is given by the quality of regulation and taxation of financial activity, indicating the favorable factors of growth of financial center in Dubai that will allow it to become one of the world's most important international financial centers in the perspective. It is emphasized that the country that focuses on creating a strong international financial center should primarily develop strategies of domestic financial markets to achieve its international competitiveness and sustainable position in the global financial system.

Key words: international financial centers, globalization, world financial market, competitiveness of national financial markets.

JEL classification: F30, F42, F65.

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується взаємозв'язком і взаємозалежністю національних економік, глобалізацією виробничих процесів і фінансових ринків, зростанням темпів переміщення міжнародного капіталу між країнами, появою нових фінансових інструментів, утворенням колективних валют, що призводить до асиметрії глобального

фінансового ринку, почастищення і поглиблення фінансових криз тощо. Лібералізація валютно-кредитних й інвестиційних ринків, розширення доступу до глобальних фінансових ресурсів, диверсифікація механізмів концентрації інвестиційних ресурсів та інші чинники впливають на учасників ринку: банки, фінансові й страхові компанії, інвестиційні фонди, аудиторські фірми, фондові та валютні біржі, уряди, міжнародні корпорації, світові фінансові центри й фінансові столиці, міста-мегаполіси.

Фінансова глобалізація та її наслідки, зокрема стрімке збільшення міжнародних фінансових потоків, посилення впливу на національні економіки зовнішніх чинників, що перебувають поза національним контролем, за останні десятиліття стали доволі вагомими передумовами, що визначають розвиток світової економіки.

З кінця ХХ ст. міжнародні фінансові центри є невід'ємною частиною і механізмом світової фінансової системи. Внаслідок розгортання та поглиблення процесів глобалізації світової економіки їхня роль зміцнюється, значущість і впливовість також істотно зростають. У міжнародних фінансових центрах зосереджуються фінансові потоки і відповідні послуги, що сприяє зростанню ВВП, забезпечує додаткові податкові надходження, приплив інвестицій у країну і є ключовим чинником досягнення макроекономічної стабільності та економічної безпеки.

Питанням виникнення і розвитку міжнародних фінансових центрів, механізму їх функціонування в контексті фінансової глобалізації присвячені праці зарубіжних науковців: Дж. Гелбрейта, М. Голдберга, Е. Девіса, Ю. Касіса, М. Леві, Р. Лі, М. Мейнеллі, С. Сассен, М. Сіракави та Дж. Тобіна. Проблеми розвитку світової фінансової системи, фінансових ринків, зокрема міжнародних фінансових центрів, порушуються у працях вітчизняних учених: О. Білоруса, Т. Богдан, О. Гаврилюка, А. Гальчинського, В. Гейця, Т. Єфименко, В. Козюка, В. Колосової, Д. Лук'яненка, З. Луцишин, А. Поручника, О. Рогача, С. Циганова, Н. Шелудько та ін. [1–34].

Мета статті полягає в аналізі тенденцій розвитку міжнародних фінансових центрів, їхніх нових характеристик в умовах трансформації глобальної фінансової системи. Зокрема, особливу увагу приділено їх системній класифікації та ранжуванню, визначенню чинників, які стримують або сприяють розвитку й функціонуванню таких центрів.

Економічна глобалізація супроводжується активним процесом консолідації фінансового капіталу, злиттям фінансових установ, формуванням конгломератів, утворенням нових міжнародних фінансових ринків і розширенням та модифікацією діяльності традиційних ринків. Фінансова глобалізація, як наслідок і складова економічної глобалізації, являє собою процес, спрямований на формування єдиного світового фінансового ринку й забезпечення міжнародного руху фінансового капіталу за рахунок різноманіття й збільшення частки валютних, кредитних, фінансових, розрахункових, страхових і фондових операцій на основі використання новітніх засобів інформаційно-комунікаційних технологій.

Оскільки явище фінансової глобалізації має багатогранний характер, викремлюють як позитивні, так і негативні її наслідки [35].

Позитивні наслідки:

- поглиблення спеціалізації і міжнародного поділу праці;
- економія на масштабах виробництва (при скороченні витрат та зниженні цін);
- посилення конкуренції і, у свою чергу, стимулювання розвитку нових технологій та їх дифузії;
- мобілізація значного обсягу фінансових ресурсів;
- швидка адаптація до фінансових шоків;
- гарантія дисциплінованої економічної поведінки держав на фінансових ринках;
- підвищення ефективності міждержавного фінансового посередництва під впливом зовнішнього конкурентного тиску – національних фінансових систем.

Негативні наслідки:

- надмірна спекулятивна активність і неконтрольоване збільшення віртуальних фінансових коштів, що призводить до поширення криз із одних країн в інші;
- освоєння нових ринків та контроль за ними (розширення сфер впливу, використання дешевої робочої сили, кредитування на несприятливих умовах);
- руйнування бар'єрів національних ринків і створення міжнародних монополій;
- забезпечення фінансово-економічного розвитку провідних країн за одночасного уповільнення розвитку інших;
- наявність процесів дерегуляції та централізації, спричинених діяльністю тнк (обсяги виробництва найбільших корпорацій зіставні з ввп середньорозвинутих країн);
- підвищення зайнятості в одних країнах і зростання безробіття в інших;
- суперечність між розвитком економіки і фінансів у часі та проблемою асиметричного її розподілу в просторі.

Слід наголосити на позитивному впливі фінансової глобалізації на розв'язання таких проблем людства, як: доступність знань, інформації та комунікацій, забезпеченість транспортними послугами, засобами зв'язку, створення великої кількості робочих місць у всьому світі, підвищення рівня життя населення в більшості країн, що беруть участь у кооперації, активний обмін культурними та освітніми програмами, збільшення міжнародних туристичних потоків, мінімізація екологічних наслідків економічного зростання.

За останні 25 років структура світового фінансового бізнесу зазнала суттєвих змін, світовий фінансовий ринок став глобальним, кордони держав уже не мають ключового значення для переміщення капіталу, що зумовлює, у свою чергу, географічну зміну фінансових потоків між регіонами та країнами. Відтак, фінансовий капітал може без обмежень переміщуватися з внутрішнього на світовий фінансовий ринок, і навпаки. При цьому фінансові інститути відкривають філії в провідних фінансових центрах для виконання функцій запозичення, кредитування, інвестування й надання інших послуг.

Нині відбувається активний процес розвитку міжнародних фінансових центрів, у яких зосереджуються банки й спеціальні кредитно-фінансові інститути, котрі здійснюють міжнародні валютні, кредитні та фінансові операції, операції з цінними паперами, дорогоцінними металами, деривативами тощо [36]. Така тенденція зумовлена поглибленням інтеграційних процесів наднаціонального рівня, що відображається в глобалізації економічних відносин.

Крім того, провідні міжнародні фінансові центри являють собою інформаційно-аналітичні та організаційно-управлінські комплекси, що володіють значним фінансовим потенціалом. Ключові позиції у міжнародних фінансових центрах належать біржам, національним і міжнародним банкам та їхнім філіям, ТНК, інвестиційним і пенсійним фондам, іншим фінансовим інститутам. Важливим елементом міжнародного фінансового центру є компанії, які надають ділові послуги – юридичні, аудиторські, консалтингові, рекламні, бухгалтерські (наприклад, Ernst and Young Global Limited, McKinsey, Boston Consulting Group, CB Richard Ellis, Deloitte Touche Tohmatsu), компанії у сфері медіатехнологій і телекомунікацій. Зростає значення аналітичних центрів, здатних забезпечити проведення міждисциплінарних досліджень, розрахунок міжнародних індексів і рейтингів (наприклад, Z/Yen Group, World Federation of Exchanges, Moody's, Standard and Poor's).

Найактивніше переміщення фінансових ресурсів здійснюється у світових фінансових центрах, насамперед північноамериканських (Нью-Йорку, Сан-Франциско, Бостоні, Вашингтоні, Торонто), європейських (Лондоні, Цюріху, Женеві, Люксембурзі, Франкфурті), азіатських (Гонконгу, Сінгапурі, Токіо, Сеулі, Дубаї, Абу-Дабі, Шанхай) (рисунк).

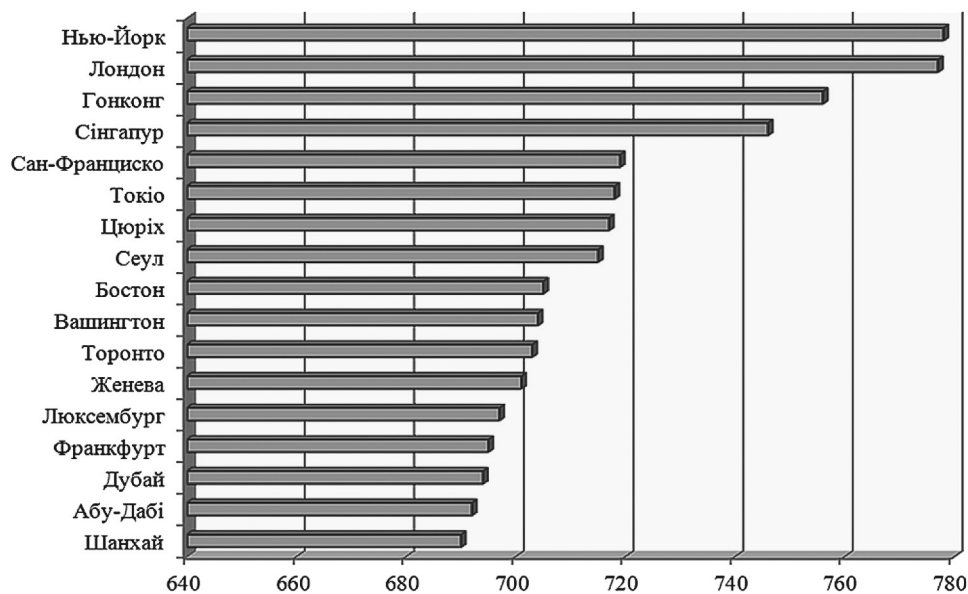

Рисунок. Рейтинг світових фінансових центрів

Складено за: The Global Financial Centres Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.longfinance.net/images/GFCI16_22September2014.pdf.

Міжнародні фінансові центри Північноамериканського регіону зберегли свої позиції в рейтингу. Так, Нью-Йорк як провідний світовий фінансовий центр лише на один пункт випереджає Лондон. Сан-Франциско вперше увійшов до п'ятірки найкращих із підвищенням у вісім пунктів. Бостон змістився з 8-го на 9-те місце, але Вашингтон, Торонто, Чикаго і Ванкувер піднялися в рейтингу на три місця.

Позиції більшості західноєвропейських фінансових центрів у рейтингу, зокрема провідних – Лондона, Цюриха та Женеви, похитнулися. Відчутно підвищив свою позицію міжнародний фінансовий центр у Глазго, отримавши на 46 балів більше порівняно з попереднім роком, що пов'язано з реалізацією заходів, спрямованих на врегулювання економічного становища після дворічного спаду, і, ймовірно, жвавою реакцією громадськості на нещодавнє проведення Ігор Співдружності (Commonwealth Games) та шотландський референдум щодо незалежності. Іншими фінансовими центрами, котрі поліпшили свої показники, стали: Париж (з 36-го місця змістився на 31-ше), Амстердам (з 46-го – на 39-те), Брюссель (з 57-го – на 56-те), Копенгаген (з 61-го – на 60-те) і Лісабон (піднявся на дві позиції, до 78-го місця).

Спостерігається незначне зниження рейтингів головних фінансових центрів Азіатсько-Тихоокеанського регіону (Гонконг, Сінгапур, Токіо, Сеул, Шанхай, Сідней). Перші чотири центри зберегли місця в топ-10, незважаючи на зниження рейтингу Сеула на одну позицію, до 8-го місця. Тайбей і Мумбай підвищили рейтинги на 41 пункт. Міжнародні фінансові центри з найбільшим зростанням рейтингу – Тайбей і Пекін – зміцнили позиції на 28 і 17 пунктів відповідно.

З огляду на масштаби національної економіки та фінансових ринків найбільший потенціал розвитку мають міжнародні фінансові центри в Шанхаї і Шеньчжені (КНР), Мумбаї (Індія). Однак їхнє зростання нині стримується низкою чинників, насамперед обмеженням на здійснення валютних операцій, пов'язаних із рухом капіталу, і допуском нерезидентів до роботи на фондових біржах. Так, в Індії для отримання допуску до купівлі акцій місцевих компаній іноземний учасник повинен визнаватися "іноземним інституціональним інвестором", при цьому частка його участі в капіталі компанії не може перевищувати 5 %. І хоча Китай та Індія вживають заходи зі спрощення правил діяльності нерезидентів, зберігаються бар'єри, що забезпечують стабільність внутрішніх валютно-фінансових ринків і захищають їх від припливу спекулятивного капіталу, ускладнюючи становлення в цих країнах міжнародних фінансових центрів глобального значення.

Крім валютних та інших обмежень, на конкурентоспроможність міжнародних фінансових центрів у Китаї та Індії істотно впливають:

- недостатньо ефективна система регулювання фінансової діяльності, котра не забезпечує належного захисту інтересів інвесторів і збільшує їхні трансакційні витрати;
- складна податкова система, яка не передбачає спеціальних податкових пільг для учасників торгівлі;
- відносна нерозвинутість соціальної та бізнес-інфраструктури;
- доволі високий рівень корупції й наявність політичних ризиків.

Вочевидь усунення цих бар'єрів і формування принципово нового бізнес-середовища, сприятливого для успішного розвитку міжнародних фінансових центрів у Шанхаї, Шеньчжені і Мумбаї, потребує чималих витрат часу і зусиль з боку держави й бізнесу, в тому числі лібералізації національної валютної політики та повного відкриття внутрішніх фінансових ринків. Таким чином, стрімкого зростання міжнародних фінансових центрів у Китаї та Індії, а також в інших країнах, що розвиваються, з обмеженими можливостями для створення таких конкурентоспроможних центрів, найближчим часом не очікується. Їхній розвиток відбуватиметься поступово, у зв'язку зі зростанням національної економіки і фінансового сектору.

На Близькому Сході найкращі позиції демонструє фінансовий центр Абу-Дабі (піднявся з 32-го на 19-те місце), також помітних успіхів досягли Дубай (з 29-го на 17-те місце), Ер-Ріяд (з 31-го на 21-ше), Катар (з 26-го на 22-ге місце). У фінансовому центрі Тель-Авіва спостерігається найбільший спад – на 28 пунктів і 15 місць, а фінансовий центр Манами, втративши 26 пунктів, опинився на 52-му місці.

Останніми роками міжнародний фінансовий центр у Дубаї (ОАЕ) істотно підвищив конкурентоспроможність і набув глобального характеру, сконцентрувавши значну частину транскордонних фінансових потоків країн Близького Сходу та Західної Азії. Це стало результатом цілеспрямованої політики держави, котра реалізувала масштабну програму заходів зі створення максимально привабливого бізнес-середовища для нерезидентів. Так, на території центру створено окрему юрисдикцію, яка функціонує відповідно до особливих, близьких до англійських, норм права, введено режим пільгового (офшорного) оподаткування операцій іноземних інвесторів і посередників, сформовано необхідну фінансову інфраструктуру (фондову й товарну біржі, систему електронних торгів тощо), вкладено значний обсяг інвестиційних коштів у розвиток комерційної нерухомості й міської транспортної системи.

Разом із тим можливості зростання міжнародного фінансового центру в Дубаї об'єктивно обмежуються порівняно невеликими розмірами національної економіки та особливостями внутрішнього фінансового ринку, оснований на ісламських принципах. Це стосується фінансових систем більшості інших країн регіону, на які передусім орієнтований згаданий центр. Крім того, внаслідок специфіки політичного устрою, соціального та культурного середовища Дубай має доволі високі показники інтегрального індексу легкості ведення бізнесу, що розраховуються Міжнародною фінансовою корпорацією, порівняно зі світовими фінансовими центрами розвинутих країн та країн, що розвиваються (табл. 1). У сукупності зазначені обставини сприяють розвитку й зростанню цього центру і найближчим часом дадуть йому змогу увійти до найбільш значущих фінансових центрів світу.

Сан-Паулу, який піднявся на 34-те місце в рейтингу, стає головним фінансовим центром Латинської Америки та демонструє стабільний прогрес. У Буенос-Айресі спостерігається значний спад (з 25-го до 40-го місця) через наслідки світової фінансово-економічної кризи для Аргентини. Інші латиноамериканські фінансові центри, які оцінюються за методикою GFCI, останніми роками досягли помітного прогресу у зв'язку зі зростанням їх національних економік (Ріо-де-Жанейро, Мехіко та Панама).

Порівняльний аналіз міжнародних фінансових центрів за якістю регулювання та оподаткування фінансової діяльності

Показник	Нью-Йорк	Лондон	Дубай	Шанхай	Мумбай
Індекс верховенства права, %	90,5	92,9	70,6	39,8	52,6
Індекс якості регулювання, %	86,6	96,2	75,1	42,6	34,0
Індекс легкості ведення бізнесу, місце зі 189 країн	7	8	22	90	142
Індекс захисту інвесторів, місце зі 189 країн	25	4	43	132	7
Індекс оподаткування, місце зі 189 країн	47	16	1	120	156
Загальна податкова ставка, % прибутку	43,8	33,7	14,8	64,6	61,7
Кількість податкових платежів, од.	11	8	4	7	33
Індекс корупції, місце зі 175 країн	17	14	25	100	85

Складено за: The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>; Transparency International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org/country>.

За рейтингом GFCI, серед фінансових центрів Східної Європи та Центральної Азії провідні позиції належать Стамбулу, Алмати та Празі. Санкт-Петербург і Афіни демонструють значне відновлення та поліпшення своїх рейтингів майже на 60 пунктів. Варшава, Москва і Таллінн стали єдиними центрами в регіоні, рейтинги яких знизилися.

Фінансові ринки Африканського регіону поступово і впевнено формують фінансові центри світового рівня внаслідок збільшення обсягів зовнішньоторговельних операцій, підвищення інвестиційної привабливості, стрімких темпів економічного зростання протягом останнього десятиліття. Серед головних чинників такого піднесення можна виокремити сприятливу демографічну ситуацію, удосконалення системи державного управління, структурні реформи, диверсифікацію економіки, формування середнього класу тощо.

Унаслідок сталого соціально-економічного розвитку в Марокко, зокрема забезпечення політичної стабільності, поліпшення основних макроекономічних показників та інвестиційного клімату, успішної реалізації реформ і галузевих стратегій розвитку, історичних торговельних зв'язків з африканськими країнами, унікального географічного положення на перехресті континентів, інфраструктури світового класу, Касабланка стала провідним діловим і фінансовим центром Африки.

Африканський економічний імпульс і заснування провідних фінансових центрів на континенті зумовлюють конкурентні переваги цього міста, а саме: відкритість для торгівлі та інвестицій, оптимізацію адміністративних процедур, зміцнення нормативно-правової бази, привабливість низьких ставок податку на прибуток корпорацій і підприємств. У зв'язку з появою кваліфікованих спеціалістів виникає попит на супровідні категорії – нерухомість, послуги, що створюють додатковий ефект для розвитку інфраструктури міста, тому Касабланка цілком може стати одним із привабливих та конкурентоспроможних фінансових центрів у світовій економіці.

Специфічною формою фінансових центрів є офшорні зони – позанаціональні фінансові центри: невеликі юрисдикції з максимально ліберальними податковим і валютним режимами, режимом транскордонного руху капіталів, які надають корпоративні і комерційні послуги нерезидентам через офшорні компанії та інвестиційні офшорні фонди. Переважна частина операцій, котрі здійснюються глобальними фінансовими центрами, й управління підприємствами і компаніями багатьох країн відбуваються в офшорних фінансових структурах [37], що розміщуються здебільшого в малих країнах або на островах (Кайманові, Британські Віргінські, Бермудські, Багамські, Джерсі, Мен, Гернсі, Кіпр та ін.).

Незважаючи на очікуване прискорене піднесення економіки країн із ринками, що формуються, не варто очікувати стрімкої інтернаціоналізації їхніх національних валют і становлення потужних фінансових центрів, здатних на рівних конкурувати з Нью-Йорком, Лондоном, Гонконгом та іншими провідними міжнародними фінансовими центрами. Зовнішня експансія фінансових інститутів цих країн, які володіють величезними можливостями внутрішніх ринків, що швидко зростають, також, вочевидь, не матиме форсованого характеру.

Класифікацію міжнародних фінансових центрів можна навести у розрізі розвинутості й диверсифікованості їхньої діяльності (табл. 2).

Як бачимо, 20 міст є глобальними лідерами, котрі впливають на світову фінансову сферу та пов'язані з іншими фінансовими центрами. У 2014 р. 12 фінансових центрів змінили профіль: Брюссель і Мілан стали глобальними фінансовими центрами (раніше – транснаціональні), Мадрид – транснаціональним (раніше – глобальний), Прага, Джакарта, Шеньчжень і Абу-Дабі – транснаціональними (раніше – локальні), Мумбай, Ер-Ріяд, Британські Віргінські острови, Калгарі, Гернсі стали локальними фінансовими центрами (раніше – транснаціональні).

Нью-йоркський фінансовий центр тривалий час займав другу позицію після Лондона, що зумовлено такими факторами: по-перше, посилення заходів безпеки після терактів 11 вересня 2001 р. призвело до зниження ділової активності іноземних бізнесменів у США, зменшення фактів укладення угод, переведення рахунків з американських банків; по-друге, ухвалення Закону Сарбейнса – Окслі (2002 р.), який передбачав посилення вимог до прозорості діяльності компаній та жорстке регулювання банківської сфери, спричинило часткову переорієнтацію іноземних емітентів на європейські біржі, насамперед Лондонську фондову біржу і Euronext.

Однак, попри жорсткі правила контролю і регулювання, провідна позиція за рейтингом GFCI належить Нью-Йорку. Цьому сприяють найбільший ліквідний фондовий ринок світу (табл. 3), висока довіра інвесторів, втілена у великих обсягах прямих іноземних інвестицій. Так, за даними Організації з питань міжнародних інвестицій (Вашингтон, США), кумулятивний обсяг прямих іноземних інвестицій наприкінці 2013 р. досяг 2,8 трлн дол. США, у тому числі інвестиції за 2013 р. становили 193,4 млрд дол. США [38].

У 2014 р. трансатлантичний біржовий оператор NYSE Euronext, що здійснює управління Нью-Йоркською фондовою біржею і низкою європейських

Т а б л и ц я 2

Класифікація міжнародних фінансових центрів за критерієм розвинутості та диверсифікованості їхньої діяльності

		Північна і Південна Америка	Азіатсько-Тихоокеанський регіон	Західна Європа	Східна Європа і Центральна Азія	Середній Схід і Африка	Офшорні центри
Фінансові центри	Глобальні	Бостон, Нью-Йорк, Торонто	Гонконг, Сінгапур, Токіо, Сеул, Пекін	Лондон, Цюріх, Женева, Люксембург, Франкфурт, Париж, Амстердам, Мілан, Брюссель, Дублін	Москва	Дубай	–
	Транснаціональні	Ванкувер, Вашингтон, Монреаль, Сан-Франциско, Чикаго	Шанхай, Сідней, Шеньчжень, Куала-Лумпур, Джакарта	Монако, Відень, Мюнхен, Рим, Копенгаген, Единбург, Мадрид	Стамбул, Алмати, Прага	Абу-Дабі, Катар, Каса-бланка	Гібралтар, Кайманові о-ви, о. Джерсі, о. Мен
	Локальні	Калгарі, Сан-Паулу, Буенос-Айрес, Мехіко, Ріо-де-Жанейро, Панама	Мельбурн, Тайбей, Пусан, Осака, Бангкок, Маніла, Мумбай, Веллінгтон	Стокгольм, Глазго, Осло, Гельсінкі, Лісабон, Рейк'явік	Варшава, Санкт-Петербург, Будапешт, Таллінн, Афіни	Ер-Ріяд, Тель-Авів, Йоганнесбург, Бахрейн	Британські Віргінські о-ви, Гамільтон (Бермудські о-ви), Гернсі, Маврикій, Багамські о-ви, Мальта, Кіпр

С к л а д е н о за: The Global Financial Centres Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.longfinance.net/images/GFCI16_22September2014.pdf.

Т а б л и ц я 3

Капіталізація національних ринків акцій, млн дол. США

Біржа	2012	2013
NYSE	14 085 944,1	17 949 883,8
NASDAQ OMX	4 582 389,1	6 084 969,7
Japan Exchange Group – Tokyo	3 478 831,5	4 543 169,1
Shanghai SE	2 547 203,8	2 496 989,9
Euronext	2 832 188,5	3 583 899,7
TMX Group	2 058 838,7	2 113 821,8
Shenzhen SE	1 150 172,3	1 452 153,6
Deutsche Börse	1 486 314,8	1 936 106,3
BSE India	1 263 335,5	1 138 834,0
National Stock Exchange India	1 234 492,0	1 112 952,3

С к л а д е н о за: The World Federation of Exchanges [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.world-exchanges.org/statistics>.

майданчиків, став новим адміністратором Лондонської ставки міжбанківського кредитування (далі – LIBOR) [39]. Британська банківська асоціація (далі – BBA) позбулася права управління ставкою LIBOR за пропозицією голови Управління з контролю за дотриманням норм поведінки на фінансових ринках (Financial Conduct Authority – FCA) Великобританії М. Вітлі про призначення нового адміністратора через скандал із маніпулюванням ставкою. Під час слідства, яке проводили органи влади США разом з європейськими регуляторами, з'ясувалося, що значення LIBOR не відповідають реальному стану справ на міжбанківському ринку кредитування – банкіри надавали BBA неправильні дані, занижуючи ставки з метою приховування проблем із залученням капіталу. У результаті значення LIBOR, до якої прив'язані фінансові контракти на суму в 300 трлн дол. США, викривлялося.

Водночас Лондон і надалі підтримує високий фінансовий рівень. У рейтингу GFCI він змістився з першої на другу позицію серед міжнародних фінансових центрів. Проте довіру до Лондонського Сіті було послаблено в зв'язку зі скандалами, включаючи згадування маніпулювання банками ставкою LIBOR і лондонським золотим фіксингом, питанням щодо місця Великобританії в Європейському Союзі і планованим референдумом стосовно збереження членства в ньому, посиленням регульованої ролі держави і зменшення інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів, а також конкуренцією з боку нових, азіатських фінансових центрів, котрі швидко зростають, таких як Гонконг і Шанхай.

Ділова активність у Великобританії здебільшого пов'язана з діяльністю представництв/філій іноземних і міжнародних компаній. Останнім часом Лондон є найбільшим міжнародним ринком капіталу, оскільки на його торгових майданчиках широко представлені найбільші фінансові гравці Європейського Союзу, Східної Європи, Близького Сходу. Міжнародні статистичні дані свідчать, що Лондон домінує за низкою фінансових показників. Так, на нього припадає 70 % вторинного ринку облігацій і майже 50 % ринку деривативів (щорічний обіг – 1347,8 млрд дол. США), 41 % ринку обміну іноземних валют (щорічний обіг – 2726 млрд дол. США), близько 20 % міжнародного банківського кредитування [40]. Компанії, розташовані у Лондоні, мають широкий доступ до світового фінансового капіталу.

Ще одним чинником, що сприяв визнанню Лондона як глобального фінансового центру, є розташування в ньому найбільшої у світі біржі металів (London Metal Exchange – LME). Ціна на такі метали, як цинк, мідь, нікель, формувалася на підставі механізму ціноутворення LME. Лондон вважався абсолютним лідером в операціях із золотом, і саме котирування золота на Лондонській товарній біржі (лондонський золотий фіксинг) у всьому світі бралися як основа ціни на золото. Однак за 2014 р. до лондонського фіксингу було висунуто багато претензій. Наприклад, британський банк Barclays був викритий у шахрайстві при встановленні ціни на золото та в травні 2014 р. оштрафований на 26 млн ф. ст. (44 млн дол. США) за маніпуляції з нею. Як з'ясувало FCA, керівництво Barclays допустило виникнення конфлікту інтересів між співробітниками і клієнтами при визначенні цін. Співробітники ви-

користували лазівки в системах банку для власного збагачення у 2004–2013 рр.

Фінансова консолідація виробництва в глобальному масштабі супроводжується фрагментацією на регіональному рівні, виникненням ринків, котрі обслуговують конкретні потреби місцевих ринків. З кінця ХХ ст. Гонконг як один із найголовніших фінансових центрів Азіатсько-Тихоокеанського регіону визнається третім за вагою фінансовим центром у світі. Практично всі провідні азіатсько-тихоокеанські комерційні та інвестиційні банки розташовують у ньому свої штаб-квартири. Його корпоративне законодавство ґрунтується на англо-саксонській системі права, при цьому в Гонконзі існують власне адміністративне управління, законодавство, незалежне судочинство і вища судова інстанція [41]. Капіталізація національного ринку акцій, які котируються в Гонконзі, зросла до 4,9 трлн дол. США, наздоганяючи загальну вартість японських акцій (5 трлн дол. США) [42], що стане ключовим чинником у конкурентній боротьбі міжнародних фінансових центрів Гонконгу і Токіо. Крім того, Гонконг – четвертий у світі порт за обсягами перевезень, незалежна митна зона, світовий центр торгівлі, фінансів, інформації, судноплавства, має фінансову незалежність [43]. Цей статус дає змогу Сянгану зберегти ті привілеї й особливості, які були у нього до 1997 р. Гонконг привабливий не лише завдяки офіційній позиції щодо іноземних інвестицій, а й через об'єктивні фактори, пов'язані із системою оподаткування та відносною простотою вимог корпоративного права [44].

Отже, формування міжнародного фінансового центру, спроможного до обслуговування переміщення світового капіталу між національними, регіональними й міжнародними фінансовими ринками, залежить від таких чинників:

- дотримання економічних прав і свобод суб'єктів господарських відносин;
- стабільність національної валюти;
- наявність ефективних фінансових інститутів та інструментів;
- функціонування активних, всеосяжних і мобільних комплексних фінансових ринків;
- упровадження передових технологій і засобів зв'язку, що дають можливість ефективно проводити безготівкові розрахунки та готівкові платежі;
- висококваліфікований персонал, який володіє спеціальними знаннями у галузі фінансів, аналітики, консалтингу тощо.

Водночас навіть найрозвинутішим фінансовим центрам світу властиві певні недоліки в законодавчих та інфраструктурних аспектах (однак це не знижує їхньої загальної привабливості для учасників світового ринку), зокрема такі як:

- надмірне нормативно-правове регулювання діяльності учасників фінансового ринку, в тому числі жорсткість законодавчих вимог щодо прозорості діяльності компаній та регулювання банківської сфери (спричиняє додаткові витрати, яких зазнають компанії при задоволенні вимог внутрішніх стандартів);

- велика кількість регулюючих органів і неузгодженість у їхніх діях;
- значні рівень оподаткування підприємств та податкові ставки для компаній банківського та небанківського секторів;
- висока вартість послуг фінансових посередників;
- дефіцит сучасної ділової інфраструктури і, як наслідок, висока орендна плата;
- зниження якості соціальної сфери: суттєві витрати, вартість проживання, незадовільна транспортна інфраструктура і щоразу вищий рівень злочинності;
- брак висококваліфікованого персоналу.

Проведене дослідження дає підстави зробити висновок про міжнародні фінансові потоки як один із важливих каталізаторів розвитку внутрішнього фінансового ринку, що підтверджується як показниками розміру банківського сектору і ринків акціонерного капіталу, так і загальнішими концепціями розвитку фінансового ринку, включаючи нагляд та регулювання. Фінансова глобалізація стала потужною передумовою для прискореного зростання мегаполісів, на базі яких виникли фінансові центри. Мегаполіс переважно розглядається як конкурентна територія і зосереджує багато різноманітних процесів. У його просторі домінує корпоративна культура і складно поєднуються різні культури, що зумовлено міграцією. Мережа міжнародних фінансових центрів, середовище з новими економічними та політичними можливостями стали однією з головних основ створення нових міжнародних організаційних форм і спільнот.

На початку ХХІ ст. як між традиційними, так і між амбітними новими (котрі лише виникають) фінансовими центрами з'являються ознаки посилення конкурентної боротьби, що втілюється в процесі консолідації американських і європейських центрів. Найактивнішу позицію займають міжнародні фінансові центри Близького Сходу – країни Перської затоки. Разом із тим варто наголосити, що конкурентна боротьба між світовими фінансовими центрами на поточному етапі сприяє процесам консолідації у сфері міжнародних фінансів у вигляді злиттів, поглинань, альянсів.

Як свідчить досвід сучасних фінансових центрів, для конкуренції на міжнародному ринку відповідних послуг необхідна обґрунтована і скоординована політика держави та бізнесу, спрямована на усунення бар'єрів для припливу іноземного капіталу, створення найкомфортніших умов для життя і роботи працівників фінансової сфери. Багато країн демонструють зацікавленість у формуванні на своїй території потужного фінансового центру (регіонального, галузевого чи глобального), що забезпечує інтеграцію національної економіки в глобальній фінансовій системі. Міста, що є частиною міжнародної фінансової системи, за допомогою таких центрів отримують переваги у вигляді збільшення обсягів зовнішньої торгівлі й стабільнішого економічного зростання. Приплив інвестицій підвищує добробут, сприяє зростанню ділової активності та розкриває нові горизонти можливостей.

Отже, фінансові центри є системоутворюючою ланкою не лише глобальної фінансової, а й глобальної господарської системи, формуючи структуру сучасної як глобальної, так і національної конкурентоспроможної економіки,

інтегрованої у світове господарство. Тому рішення про створення міжнародних регіональних фінансових центрів виходить за межі фінансової системи. Воно визначає профіль і структуру всієї економіки й соціальної системи. Крім того, в умовах переважання світової фінансової системи такі центри стають єдиним можливим засобом збереження державного фінансового і технологічного суверенітету країн базування і країн-учасниць.

Список використаних джерел

1. Білорус О. Г. Гіперфінансіалізація світової економіки та її глобальні проблеми й наслідки / О. Г. Білорус // Фінанси України. – 2014. – № 10. – С. 24–31 ; № 12. – С. 32–41.
2. Білорус О. Г. Глобальна структурна криза та трансформації фінансової світ-системи / О. Г. Білорус // Фінанси України. – 2014. – № 4. – С. 32–45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2014_4_4.pdf.
3. Білорус О. Г. Політекономія світ-системи фінансово-економічного глобалізму: нові тенденції та закономірності розвитку глобального фінансового сектору / О. Г. Білорус // Фінанси України. – 2015. – № 5. – С. 7–15 ; № 6. – С. 7–14.
4. Білорус О. Г. Фінансова глобалізація: парадигмальні зрушення й ризики / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2013. – № 7. – С. 7–17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_7_3.pdf.
5. Богдан Т. П. Трансформація національної системи контролю руху капіталів в умовах реформування міжнародної фінансової архітектури / Т. П. Богдан // Фінанси України. – 2013. – № 7. – С. 18–32 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_7_4.pdf.
6. Богдан Т. П. Тренди глобального фінансового ринку під впливом боргових процесів у розвинутих країнах / Т. П. Богдан // Фінанси України. – 2014. – № 7. – С. 31–48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2014_7_5.pdf.
7. Гаврилюк О. В. Геоекономічні й фінансові інструменти та наслідки глобальної конфронтації / О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2014. – № 11. – С. 48–74.
8. Гальчинський А. С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти / А. С. Гальчинський ; Ін-т стратег. оцінок. – К. : Либідь, 2006. – 312 с.
9. Гальчинський А. С. Криза і цикли світового розвитку / А. С. Гальчинський. – К. : АДЕФ-Україна, 2009. – 392 с.
10. Гасанов С. С. Обґрунтування можливостей мінімізації ризиків посткризового функціонування фінансового сектору / С. С. Гасанов, О. В. Гаврилюк // Наукові праці НДФІ. – 2013. – Вип. 3. – С. 3–14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npndfi_2013_3_2.pdf.
11. Геєць В. М. Конфігурація геополітичної карти світу та її проблемність / В. М. Геєць // Економіка України. – 2011. – № 1. – С. 4–15.
12. Гражевська Н. І. Інституційна зміна світової економіки за умов фінансової глобалізації / Н. І. Гражевська, В. І. Трохименко // Фінанси України. – 2013. – № 5. – С. 58–68 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_5_7.pdf.
13. Диба О. М. Міжнародна гармонізація регулювання банківського сектору та фінансових ринків / О. М. Диба, С. В. Онікієнко // Фінанси України. – 2013. – № 6. – С. 62–71 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_6_8.pdf.

14. *Єфименко Т. І.* Актуальні проблеми трансформації економічних теорій в умовах глобальних змін / Т. І. Єфименко // *Фінанси України*. – 2013. – № 5. – С. 7–18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_5_3.pdf.
15. *Єфименко Т. І.* Антикризове податкове регулювання фінансового сектору / Т. І. Єфименко // *Фінанси України*. – 2011. – № 11. – С. 3–21 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2011_11_2.pdf.
16. *Ковальчук А. Т.* Тіньовий банкінг у геофінансовій сфері / А. Т. Ковальчук // *Фінанси України*. – 2014. – № 1. – С. 67–75 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2014_1_7.pdf.
17. *Козюк В. В.* Глобалізація та проблема провалу фіскальної дисципліни / В. В. Козюк // *Фінанси України*. – 2013. – № 1. – С. 58–70 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_1_7.pdf.
18. *Козюк В. В.* Інтернаціоналізація юаня: проблема стратегії односторонніх вигід та її глобальні ризики / В. В. Козюк // *Фінанси України*. – 2015. – № 3. – С. 59–75.
19. *Козюк В. В.* Макрофіскальні фактори глобальної нестабільності / В. В. Козюк // *Фінанси України*. – 2014. – № 3. – С. 8–22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2014_3_3.pdf.
20. *Козюк В. В.* Стратегічні елементи системного поєднання напрямів дедоларизаційної політики в Україні / В. В. Козюк, Н. І. Атамась // *Фінанси України*. – 2011. – № 5. – С. 104–111 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2011_5_12.pdf.
21. *Колосова В. П.* Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: сучасний стан та перспективи розширення / В. П. Колосова, І. М. Іванова // *Фінанси України*. – 2014. – № 11. – С. 33–47.
22. *Кравчук Н. Я.* Інституційна реструктуризація геофінансового простору в умовах глобальних міжсистемних трансформацій / Н. Я. Кравчук // *Фінанси України*. – 2013. – № 5. – С. 112–123 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_5_12.pdf.
23. *Лук'яненко Д.* Глобальні фінансові дисбаланси та їх макроекономічні наслідки / Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук // *Журнал європейської економіки*. – 2010. – Т. 9, № 1. – С. 73–92.
24. *Лук'янов В. С.* Глобалізація національних фінансових систем: базові імперативи та антикризові механізми / В. С. Лук'янов // *Фінанси України*. – 2013. – № 9. – С. 60–67 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_9_6.pdf.
25. *Луцишин З. О.* Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації / З. О. Луцишин. – К. : Друк, 2002. – 320 с.
26. *Мялковський А. І.* Перспективи вдосконалення фінансового регулювання в Україні: глобальні виклики / А. І. Мялковський // *Фінанси України*. – 2014. – № 5. – С. 7–19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2014_5_3.pdf.
27. *Основи міжнародних фінансів : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. І. Рогач та ін. ; за ред. О. І. Рогача ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Київський університет, 2008. – 496 с.*
28. *Редзюк Є. В.* Порівняльна характеристика темпів економічного зростання та капіталізації фондових бірж світу й України / Є. В. Редзюк // *Фінанси України*. – 2013. – № 7. – С. 78–90 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_7_9.pdf.
29. *Стирський М. В.* Глобальне середовище формування конкурентних стратегій фондових бірж України / М. В. Стирський // *Фінанси України*. – 2012. – № 5. –

- С. 78–88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2012_5_9.pdf.
30. *Сьомченков О. А.* Про подвійний лістинг пайових інструментів іноземних компаній з активами в Україні на національних фондових біржах / О. А. Сьомченков // *Фінанси України*. – 2013. – № 7. – С. 105–120 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_7_11.pdf.
31. *Циганов С. А.* Інновації як об'єкт впливу міжнародного фінансового капіталу в умовах циклічних змін економіки / С. А. Циганов, Н. М. Процун // *Фінанси України*. – 2014. – № 10. – С. 73–86 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2014_10_8.pdf.
32. *Шелудько Н. М.* Зовнішньоторгова модель розвитку банківського сектору України: підсумки кризових трансформацій / Н. М. Шелудько, К. В. Ануфрієва // *Фінанси України*. – 2013. – № 10. – С. 41–64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_10_6.pdf.
33. *Шелудько Н. М.* Сучасні тенденції фінансової глобалізації та їх вплив на розвиток банківського сектору України / Н. М. Шелудько // *Актуальні проблеми економіки*. – 2006. – № 2. – С. 85–92.
34. *Школьник І. О.* Міжнародні фінансові конгломерати на страховому ринку України / І. О. Школьник, В. М. Кремень // *Фінанси України*. – 2013. – № 2. – С. 110–121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2013_2_12.pdf.
35. *Андропова Н. Э.* Воздействие финансовой глобализации на развитие мировой финансовой архитектуры XXI в. / Н. Э. Андропова // *Мировая экономика и международные экономические отношения*. – 2012. – № 6 (91). – С. 183–185
36. *Sassen S.* Global Financial Centers / S. Sassen // *Foreign Affairs*. – 1999. – Vol. 78. – № 1. – P. 75–87.
37. *Катасонов В.* “Чорні діри” світової фінансової системи / В. Катасонов // *Україна фінансова* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/gkr/204.htm.
38. *Foreign Direct Investment in the United States 2014 Report* // Organization for International Investment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ofii.org/sites/default/files/FDIUS2014.pdf>.
39. *NYSE Euronext Subsidiary to become New Administrator of LIBOR* // NYSE Euronext [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www1.nyse.com/press/1373365567815.html>.
40. *Bank for International Settlements* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/statistics>.
41. *Le Lesle M. V. et al.* Why Complementarity Matters for Stability. – Hong Kong SAR and Singapore as Asian Financial Centers. – International Monetary Fund, 2014. – № 14/119. – 46 p.
42. *Hong Kong Poised to Top Japan as World's No. 3 Stock Market* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bloomberg.com>.
43. *Global Trade Statistics* // World Shipping Council [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade/top-50-world-container-ports>.
44. *Cheun D. L. K.* Handbook of Asian Finance: Financial Markets and Sovereign Wealth Funds / D. L. K. Cheun, G. N. Gregoriou. – Academic Press, 2014. – Т. 1. – 382 p.

*Стаття надійшла до редакції
13 травня 2015 року*